

Bouw van de pastorie

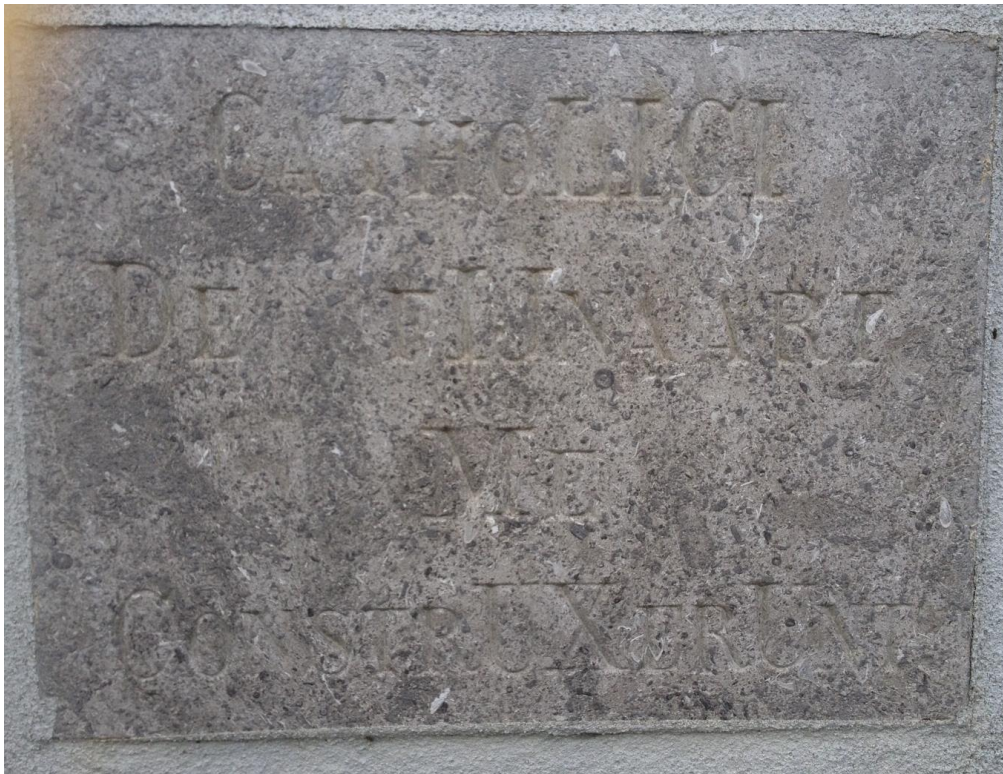
In 1872 werd de veertigjarige Marinus Dekkers benoemd tot pastoor in Fijnaart. Dekkers pakte direct de bouw van een nieuwe pastorie aan, waarvoor hij in september 1873 het groene licht van het bisdom kreeg, mede omdat bij de eventuele uitbreiding van de school de pastorie te klein zou worden. De pastorie zou naast de in 1846 gebouwde kerk komen. (Een gedeelte van de mestput naast de tuin werd door Laurentius van Kastel en diens huisvrouw Maria Leijten, eerder gehuwd met Johannes Clarijs, geschonken.) Architect was Petrus Soffers uit Ginneken, een bekende kerkenbouwer in die tijd.

In november 1873 werden de benodigde stenen aangekocht in Boom (België), namelijk 3000 putsteen, 22.000 blauwe en 125.000 rode paapsteen voor de prijs van 1.929 belgische francs. Daar kwam bovenop het vervoerloon tot Stampersgat van twee gulden per 1000 steen. Vanaf Stampersgat werden de materialen gratis aangevoerd door de parochianen. Het benodigde metselzand kostte hfl. 1,70 per kubieke meter; er werd 130 kubieke meter aangekocht. Het timmerwerk (met uitzondering van de wenteltrap en de binnenblinden) werd aangenomen door de parochianen Franciscus Leijten en Ant. Molenschot voor 1400 gulden; de benodigde spijkers werden door hen geleverd voor 100 gulden. Aannemers van het metselwerk waren de parochianen Joannes Bol en Adr. de Pijper; zij rekenden 3 gulden en 37 1/2 cent per 1000 stenen, waarbij inbegrepen het graven van funderingen, de kalkputten en het kalkblussen. Er moest 30.000 kilo kalk verwerkt worden; dit kwam op 285 gulden.

Voor het ijzerwerk schreven drie parochianen gezamenlijk in, namelijk L. Brouwers, Nijsen en de Rooij, voor 26 cent per kilo verwerkt ijzer. Het hout was, na inschrijving, afkomstig van de firma Van der Made te Klundert en Segboer te Fijnaart voor 3025 gulden in totaal. De firma Petit uit Breda was leverancier van het arduin en de binnenschuurstenen, waarmee een bedrag van 1100 gulden was gemoeid. Het bewerken van de plafonds en van de voorgevel gebeurde door Siemons uit Ginneken voor 600 gulden.

Oomen uit Breda bracht een wenteltrap van 325 gulden. Als schilder werd L. de Vos uit Steenberghe ingeschakeld; in totaal kostte het schilderwerk 492 gulden. Hij leverde ook het glas voor de ramen voor 172 gulden en zette dit erin voor 36 gulden inclusief de kosten van stopverf.

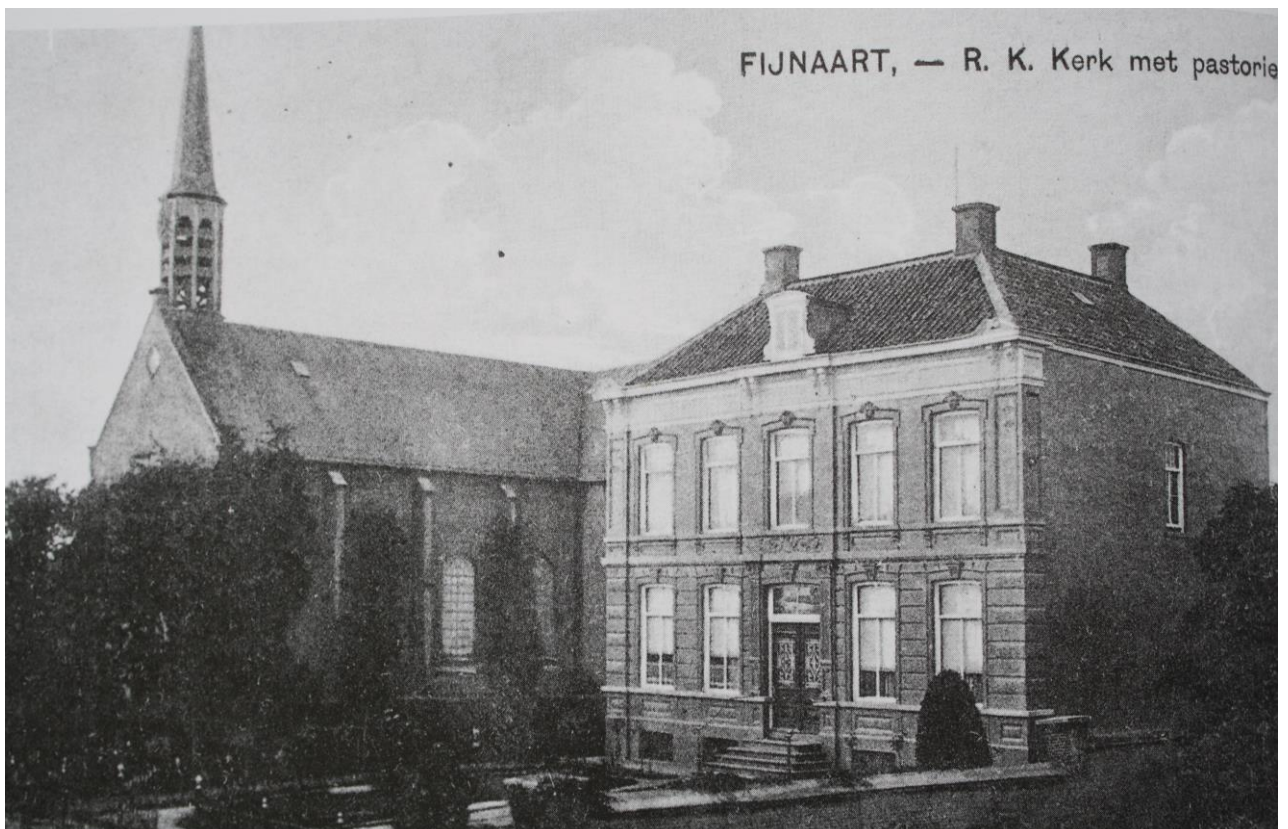

De eerste steen werd gelegd in maart 1874; dit ging met een eenvoudige plechtigheid gepaard. Op de steen - nog aanwezig boven het middelste benedenraam in de achtergevel - staat het jaarschrift vermeld: CathoLICI De fIJnaart Me ConstrUXerUnt (De katholieken van Fijnaart hebben mij gebouwd). Toen de bouw nagenoegklaar was, besloot het kerkbestuur een

'steen en beer' (muur) te plaatsen vanaf de straat tot over de gehele lengte van de mestput naast de tuin. Hiervoor werden in augustus 1874 nog 60.000 blauwe en rode stenen aangekocht. De muur werd opgetrokken door J. Bol en A. de Pijper voor hfl. 1,25 per 1000 steen, alles inbegrepen.

Toen het kerkbestuur de rekening opmaakte, bleek dat de pastorie inclusief de muur in totaal 18.987 gulden had gekost.

(bron: *Onder bescherming van St. Jacobus*, door C.A.I.L. van Nispen en R.C.M. Jacobs, 1996)

De pastorie werd gebouwd in een eclectische stijl en volgens de regels van het classicisme en bevat tal van symbolische elementen en verwijzingen naar het verleden. Het pand is streng symmetrisch, zowel de voor- en achtergevel als de plattegrond. Het is gebouwd volgens de "gulden snede". De Gulden Snede is een verhouding die al twee-en-een-halfduizend jaar, sinds de Oude Grieken, een bijzondere plaats heeft in de wiskunde.

Het Eclecticisme is de bouwstijl waarbij men het beste van vroegere bouwstijlen combineert tot een nieuw geheel. Motieven werden vaak op originele wijze verwerkt. Men zette zich af tegen het statige, starre neoclassicisme. Men was in concurrentie met de ingenieurs, en de architecten brachten hun kennis van de geschiedenis in. Zij vonden dat een gebouw karakter moest hebben. Het vinden van een eigen, onhistorische vormgeving was belangrijk. Eclectische architecten voelden zich vrijer dan andere architecten. Door haar flexibele aard kon deze stroming worden toegepast bij alle gebouwen, bestaande en nieuwe.

Er zijn drie varianten bekend:

- Rondboog-eclecticisme (sober; utiliteitsbouw als fabrieken, stations)
- Internationaal eclecticisme (Franse Lodewijkstijlen; hotels, warenhuizen, luxe woningen)
- Schilderachtig eclecticisme (rijk, verticaal gericht asymmetrisch silhouet, veel hout en baksteen; luxe woningen).

De Rijksdienst formuleerde het in haar omschrijving ondermeer als volgt:

‘De pastorie is een tweelaags, onderkelderd pand dat op een nagenoeg vierkante plattegrond is opgetrokken uit baksteen onder een afgeplat schilddak. Het opgaande muurwerk is gepleisterd. De voorgevel is het meest uitbundig gedecoreerd, in het bijzonder ter hoogte van de begane grond waar het geblokte pleisterwerk de indruk van natuursteen wekt. Met uitzondering van een aantal natuurstenen cordonlijsten zijn ook alle decoraties en ornamenten in pleister vervaardigd.’

‘De voorgevel van de pastorie is symmetrisch van opzet. Hij is in vijf traveeën verdeeld en wordt verticaal geleed door een middenrisaliet en hoeklisenen. Horizontaal wordt hij geleed door de cordonlijsten die de overgangen van de verschillende bouwlagen aangeven en naadloos aansluiten op de lekdorpels van de vensters. In de middenrisaliet bevindt zich de ingangspartij met aan weerszijden telkens twee traveeën met identieke T-vensters. De eerste verdieping wordt geopend door vijf vensters, identiek aan die op de begane grond. De vensters hebben alle een gepleisterde dubbele omlijsting en een gedecoreerde sluitsteen. De ingangspartij bestaat uit een dubbele houten paneeldeur met een bovenlicht. Voor de deur is een bordes aangebracht dat is voorzien van vier treden rondom.’

‘De deuropening wordt geflankeerd door gepleisterde pilasters met basement en kapiteel. Boven het bovenlicht, tussen de kapitelen van de pilasters is een rijk gedecoreerde sluitsteen aangebracht met aan beide zijden smalle rechthoekige velden met gebosseerde spiegels.’

‘Het interieur is gaaf bewaard gebleven en deels gerestaureerd. De indeling is vrijwel symmetrisch. Een centrale gang met houten lambrizing en stucwerk op wanden en plafonds deelt de begane grond in tweeën. Het stucwerk in de gang is rijk en onder meer voorzien van pilasters, bogen en perklijsten. Het geheel ademt een representatief karakter. Links en rechts bevinden zich kamers met een houten vloer in onder meer visgraatverband, houten lambrizing,

stucwerkplafonds en natuurstenen schoorsteenmantels. Het stucwerk in de kamers bestaat voornamelijk uit perklijsten en middenornamenten gedecoreerd met florale motieven. In de grote woonkamer, rechts van de gang, is een fraai en rijk gedecoreerd middenornament aangebracht waarin zich, tegenover elkaar, en profil de gezichten van Jezus en Maria bevinden. ‘

‘De keuken bevindt zich links achterin de pastorie en is gedeeltelijk aangepast aan de moderne eisen. Er bevindt zich nog wel een reeks houten kasten voor serviesgoed en voorraden, die zeer waarschijnlijk uit de jaren dertig of veertig dateren. Links in het

midden van de hal bevindt zich een trappenhuis met een fraai bewerkte houten slingertrap, welke is voorzien van een rijkelijk gesneden trappaal waar de handlijst zich in de vorm van een slangachtig dier omheen draait. ‘

‘De pastorie heeft cultuurhistorische waarde als bijzondere uitdrukking van sociaal-economische, geestelijke en bestuurlijke ontwikkelingen. Het gebouw heeft architectuurhistorische waarde als een voorbeeld van een representatief gebouw in eclectische stijl. Het ex- en interieur van de pastorie is goed bewaard gebleven. De pastorie heeft ensemblewaarden wegens de situering in de toenmalige periferie en is evident een beeldbepalend element in dit deel van het dorp en als een duidelijke pendant van de naastgelegen kerk.’

